

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС навчальної дисципліни МЕНЕДЖМЕНТ SPA&WELLNESS ІНДУСТРІЇ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): вибіркова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент туристичної індустрії

Спеціальність: 073 Менеджмент

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: доцент, кандидат сільськогосподарських наук Данілова Ольга Миколаївна

Профайл викладача (-ів) <http://ecogeo.cv.ua/данілова-ольга-миколаївна/>

Контактний тел. 0663509270

E-mail: o.danilova@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3776>.

Консультації:

Вид консультації	День проведення	Час проведення
Очні консультації	п'ятниця	15.00-16.00
Онлайн-консультації	п'ятниця	15.00-16.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Менеджмент SPA&Wellness індустрії» належить до переліку вибірових навчальних дисциплін за освітнім рівнем «магістр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти на першому році навчання та спрямована на засвоєння теоретичних знань і практичних вмінь з організації та управління підприємствами SPA та Wellness індустрії.

2. Метою навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Менеджмент SPA&Wellness індустрії» є оволодіння теоретичними і практичними основами управління в галузі SPA для подальшого успішного застосування отриманих компетенцій в організаційно-управлінській, аналітичній та науково-дослідницькій діяльності, пов'язаній з роботою курортних готелів і підприємств SPA та Wellness індустрії.

Завданнями дисципліни «Менеджмент SPA&Wellness індустрії» є:

- розкриття теоретико-методологічних основ організації та особливостей функціонування SPA& Wellness індустрії на різних таксономічних рівнях;
- організація управлінської праці менеджерів SPA& Wellness індустрії різних рівнів управління та формування її складових;
- планування та організація особистої праці менеджера SPA& Wellness індустрії;
- організація робочих місць менеджерів;
- аналіз мотиваційних чинників для споживачів оздоровчих послуг;
- виявлення особливостей врахування потреб та мотивів туристів при організації SPA& Wellness діяльності;
- вивчення підходів до ефективного планування діяльності підприємств SPA& Wellness індустрії;
- розкриття проблем та окреслення перспектив розвитку SPA та Wellness індустрії в Україні та світі.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна вивчається у 10-му семестрі. Пререквізитами є навчальні дисципліни «Самоменеджмент та соціальна відповідальність», «Менеджмент туристичної індустрії», «Стратегії розвитку національного та регіонального туризму», «Транскордонне регіональне співробітництво у туристичній галузі».

4. Результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни сприятиме формуванню **загальних та фахових компетентностей**, зокрема удосконалисть здатність: спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 2); генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК6); абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 7); розширить навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК3.); здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички для розв'язання задач, проектування та генерації нових ідей у сфері туристичної індустрії (ФК7).

Програмні результати навчання: розширити навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність (ПРН 6); вдосконалити вміння організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті (ПРН 7); удосконалити вміння ухвалити та реалізувати процес виконання управлінських рішень, виходячи з аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств туристичного бізнесу в умовах трансформаційних змін (ПРН 14).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має:

знати:

- основні категорії і поняття навчальної дисципліни;

- історію розвитку SPA&Wellness-індустрії, в Україні та світі;
- види закладів SPA&Wellness-індустрії та види процедур, що використовуються у даних закладах;
- основні тенденції розвитку індустрії оздоровчих послуг;
- види природних лікувальних ресурсів, їх якісні та кількісні параметри для організації SPA&Wellness-послуг;
- основні принципи організації оздоровчого процесу в курортних готелях; матеріально-технічне оснащення SPA&Wellness-центрів;
- особливості менеджменту та маркетингу в сфері SPA&Wellness;
- специфіку організації оздоровчих турів;
- сучасні тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму в Україні та світі.

вміти:

- вільно володіти понятійним апаратом, що використовується у сфері SPA-індустрії;
- аналізувати - характеризувати різноманітні види SPA-закладів та процедур;
- виявляти і оцінювати природні лікувальні ресурси територій для прийняття управлінських рішень щодо їх використання та можливостей формування оздоровчого продукту на курортах із застосуванням методів SPA&Wellness-технологій
- аналізувати курортологічний потенціал регіонів та визначати пріоритетні напрямки в розвитку рекреації для прийняття ефективних управлінських рішень по впровадженню додаткових рекреаційних програм в оздоровчі організації;
- здійснювати організацію та ефективне керівництво підприємствами SPA&Wellness індустрії із врахуванням сучасних тенденцій розвитку SPA&Wellness- туризму.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	10	4,0	120	15	15	-	-	90		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі:		
		лекції	практичні	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні основи управління закладами SPA-індустрії				
Тема 1 «Історія виникнення SPA-індустрії та її основні складові»	15	2	2	11

1. Історія зародження та розвитку SPA- процедур. 2. Курортна рекреація: організація та особливості. 3. Сутність, класифікація та характеристика видів SPA. 4. Сучасні проблеми організації SPA-центрів. Основні моделі послуг				
Тема 2. «Регіональні моделі SPA» 1. Сутність, функції та еволюція SPA&Wellness-послуг в Україні. 2. Характеристика європейської моделі SPA. 3. Характеристика американської моделі SPA. 4. Характеристика південно-східної моделі SPA. 5. Характеристика індійської моделі SPA.	15	2	2	11
Тема 3. «Готельні SPA-центри та класифікація SPA-процедур» 1. Класифікація SPA-процедур. 2. Визначення сегментів споживачів SPA-послуг у готелях. 3. Функціональні зони SPA-центру у готелі. 4. Етапи створення SPA-комплексу. Етапи створення SPA-центру у готелі.	15	2	2	11
Тема 4 «Особливості менеджменту в SPA-індустрії» 1. Система послідовного управління SPA-комплексу. 2. Функції управління у SPA-об'єктах. 3. Ключові компетенції персоналу SPA-центру. 4. Функції управління персоналом у SPA-об'єктах. 5. Види навчання та види тренінгів персоналу SPA-центрів.	15	1	2	12
Змістовий модуль 1	60	7	8	45
Змістовий модуль 2. Організація та управління Wellness індустрією. Тенденції та регіональні особливості розвитку SPA&Wellness-туризму на сучасному етапі.				
Тема 5. «Поняття «Wellness» та його складові»	15	2	2	11

1. Сутність Wellness та Wellness-індустрії. 2. Профілактика захворювань. 3. Сучасні фітнес-центри.				
Тема 6. Особливості менеджменту Wellness - індустрії» 1. Система послідовного управління у Wellness-індустрії. 2. Функції управління у Wellness-індустрії. 3. Ключові компетенції персоналу Wellness-підприємств. 4. Функції управління персоналом у Wellness-об'єктах.	14	2	1	11
Тема 7. Оптимізаційні процеси та просування послуг SPA / Wellness-центром 1. Управління оптимізаційними процесами в SPA / Wellness-центрі. 2. Принципи управління SPA / Wellness-центром. 3. Логістичні стратегії Wellness-центру. Інформаційні потоки в оптимізації SPA / Wellness послуг. 4. Просування SPA / Wellness-центром	15	2	2	11
Тема 8. «Світові тенденції SPA&Wellness індустрії» 1. Тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму в Європейському макрореєоні. 2. Тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму в Азійсько- Тихоокеанському макрореєоні. 3. Тенденції розвитку SPA&Wellness-туризму в Американському та Близькосхідному макрореєонах	16	2	2	12
Змістовий модуль 2	60	8	7	45

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Тема, завдання самостійної роботи	Кількість годин/кількість балів
1	Історія виникнення SPA-індустрії та її основні складові	11/2
2	Менеджмент SPA і Wellness індустрії як бізнес.	11/2
3	Класифікація SPA-процедур.	11/2
4	Готельні SPA-центри.	12/2
5	Особливості маркетингу в SPA- індустрії.	11/2
6	Тенденції розвитку Wellness- індустрії у різноманітних країнах світу.	11/2
7	Світові потоки SPA&Wellness туристів за останні десятиліття у розрізі регіонів світу.	11/2
8	Розвиток SPA&Wellness-туризму в Американському та Близькосхідному макрорегіонах.	12/2
	Всього	90/16

*Питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю.

5.4. Теми практичних робіт

№	Назва теми	Кількість годин/кількість балів
1	Практичне заняття №1: Дослідження інфраструктури лікувально-оздоровчого туризму регіонів та областей України	2/3
2.	Практичне заняття №2: Таласотерапія у лікувально-оздоровчих закладах світу	2/3
3	Практичне заняття №3: Підбір курорту із профілем «таласотерапія» для різних сегментів споживачів	2/3
4	Практичне заняття №4: Ідея SPA-проекту. Основні етапи його створення	2/3
5	Практичне заняття №5: Технологічний проект SPA і обладнання. Косметика та витратні матеріали.	2/3
6	Практичне заняття № 6: Економіка SPA центру.	2/3
7	Практична робота №7: Управління персоналом SPA-центру.	2/3
8	Практичне заняття №8: Постановка системи продажів в SPA / Wellness-центрі.	1/3
	Всього	15/24

5.5. Тематика індивідуальних завдань

№	Назви теми ІНДЗ	
1	Характеристика SPA-центру, який є типовим представником однієї з регіональних моделей SPA.	реферат, презентація, доповідь
2	Створення маркетингового портрету сучасного споживача SPA послуг	реферат, презентація, доповідь
3	Внутрішній документообіг і робота з перевіряючими інстанціями SPA-центру	реферат, презентація, доповідь
4	Підбір курорту із профілем «бальнеологія» для різних сегментів споживачів	реферат, презентація, доповідь

6. Система контролю та оцінювання
Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90-100)	відмінно
зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
не зараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти
Вид підсумкового контролю: залік

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Т №1	Т №2	Т №3	Т №4	МК №1	Т №5	Т №6	Т №7	Т №8	МК №2		
5	5	5	5	10	5	5	5	5	10	40	100

Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності: Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у Положенні «Про виявлення та запобігання академічному плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJlI2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view). Виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком консультацій викладача. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, переведення на індивідуальний графік з різних причин) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти регулюється «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2022 р.)» (<http://surl.li/fnyha>). Здобувачу можуть бути зараховані окремі види

навчальної роботи за ОК та отримані додаткові бали при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

За умови проходження навчальних тренінгів, що відповідають тематиці курсу на платформі Prometheus (Курси «Оздоровчий та медичний туризм» https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+TOUR101+2022_T1_11/about), «Управління якістю та безпекою туризму» https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+TOUR101+2021_T1_5/about та ін.), Campster (Time management <https://www.thecampster.com/ua/course/view?slug=time-management-275>.) та інших фахових платформах, виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково до 10 балів до підсумкової оцінки по освітній компоненті. Також, додатково до 10 балів здобувач може отримати за виступ на науковій конференції з публікацією тез, публікацією статті у науковому збірнику по тематиці курсу.

Критеріями оцінювання є:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі *усної співбесіди, оцінювання письмового виконання завдань, тестувань.*

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом *їх поточної перевірки й оцінювання.*

3. Контроль за виконанням ІНДЗ (за бажанням студента) здійснюється шляхом *оцінювання виконаних проектів та усного індивідуального захисту дослідження.*

4. Матеріал для *самостійної роботи студентів*, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю (опитування, тестування, розв'язанні практичних завдань, задач, виконанні завдань самостійного опрацювання, кейсів). Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів (12 балів за виконання практичних робіт, 8 балів – самостійна робота; 10 балів – підсумкова модульна контрольна робота); 2 модуль – 30 балів (12 балів за виконання практичних робіт, 8 балів – самостійна робота; 10 балів – підсумкова модульна контрольна робота).

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі заліку з врахуванням балів (оцінок) отриманих за два модулі. Залік проводиться в усній формі і передбачає відповіді на три теоретичні питання (1 питання – 10 балів; 2-е питання – 10 балів, 3-є питання – 10 балів), вирішення десяти тестів (по 1 балу за кожен тест, сумарно -10 балів). Загальна сума балів, яку може отримати студент – 40 балів.

Максимальна підсумкова оцінка, яку здобувач освіти може отримати за результатами вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, які виводяться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та підсумкового модуля-контролю (заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (підготував проект, статтю, брав участь в наукових конференціях тощо), може отримати додатково 10 балів, які також враховуються до підсумкової оцінки. У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на

кафедрі. Для повного забезпечення комунікації з викладачем використовується платформа дистанційного навчання Moodle,

7. Методи навчання та засоби оцінювання

Методи навчання

Словесні методи: лекція, бесіда, пояснення, дискусія, інструктаж.

Практичні методи: практичні роботи.

Наочні методи: демонстрація відео, презентації.

Методи стимулювання пізнавального інтересу: кейси, ситуаційні завдання, виконання проєктів.

Самостійна робота над індивідуальним завданням.

Електронне та інтерактивне онлайн-навчання: онлайн курси, вебінари, онлайн конференції.

Засоби оцінювання

Практичні роботи, ситуаційні завдання, кейси;

Модульні контрольні роботи;

Стандартизовані тести;

Проекти;

Презентації результатів виконаних завдань та досліджень

Виступи на студентських наукових заходах, тези доповідей, статті

8. Форми поточного та підсумкового контролю

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. Також, підсумкова оцінка може бути оскаржена здобувачем освіти, процедура регламентується Положенням про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань
<https://drive.google.com/file/d/16FPnHMJXd2al362HvDwmvoZ5uEih42ks/view>.

Основними формами поточного контролю є **усний контроль** (індивідуальне та фронтальне опитування, захист практичних робіт, захист проєктів, презентації результатів виконаних завдань та досліджень); **письмовий контроль** (модульні контрольні роботи, практичні роботи, ситуаційні завдання, кейси); **тестування**.

Електронний контроль виконання завдань з курсу «Менеджмент SPA&Wellness індустрії», представлений на електронній платформі <https://moodle.chnu.edu.ua>

Формою підсумкового контролю – є **залік**.

8. Рекомендована література

Базова література:

1. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради. 2000. № 50. С. 435.
2. Аппело Ю. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами / пер. з англ. Г. Якубовська. Харків : Ранок: Фабула, 2019. 432 с.
3. Влащенко Н.М. Управління курортами : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 226 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/287725594.pdf>
4. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). Навчальний посібник. Вид. 3-є, перероблене та доповнене. К: Альтерпрес, 2018. 46 с. https://tourlib.net/books_ukr/lubiceva_rtp.htm

5. Мальська М.П., Малюга Л.А., Масюк Ю.О. Міжнародний курортний СПА-менеджмент: навчальний посібник. Київ: Каравелла, 2022. 272 с.
<https://profbook.com.ua/Wellness-Tourism-Destination-Perspective.html>
6. Мальська М. Бордун О. Медичний туризм. Теорія та практика. Навчальний посібник.. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 128 с. https://tourlib.net/books_ukr/malska-med.htm
7. Масюк Ю.О. Міжнародний курортний та СПА менеджмент: методичні рекомендації. Львів 2020. 40 с.
<https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Mizhnarodnyy-kurortnyy.pdf>
8. Основи рекреації (економіко-екологічний та маркетинговий аспект) : навч. посіб. / І. О. Гродзинська, С. Г. Нездоймінов, О. В. Гусєва, А. В. Замкова. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 264 с. <http://surl.li/efbfr>
9. Стафійчук В. І. Рекреація : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2006. 264 с.
10. Степанов Є. Г. Основи курортології : навч. посіб. Харків : ХНАГХ, 2006. 326 с.
11. SPA-терапія в індустрії краси. Методика процедур, експлуатація обладнання, програми навчання SPA менеджменту / Д. Креббін-Бейлі, Д.Харкап, Д.Харрінгтон ; [пер. с англ. В.Е. М, 2008. 304 с.
12. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2019. 463 с.
13. Хмурова В. В. СПА-менеджмент. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів ОКР «магістр» спеціальності 8.14010201 «Організація побутового обслуговування». Київ : КНУДТ, 2013. 23 с.

Допоміжна література

14. Данілова О.М., Підгірна В.Н. Характеристика системи менеджменту туристичної індустрії на сучасному етапі. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 31(70). 1. 2020. С. 65-71.
http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_1/3.pdf
15. Данілова О.М. Управління маркетинговою діяльністю підприємств туристичної сфери. Менеджмент туристичної індустрії: підручник у 3-ох частинах/ В. П. Руденко, В.Я.Вацеба, В.Н.Підгірна та ін. Чернівці, 2019. С.122-185.
16. Дишко О.Л. Перспективи розвитку Wellness-готелів в Україні. URL : https://tourlib.net/statti_ukr/dyshko.htm
17. Кучмий С.П. Розвиток SPA та Wellness в Україні. Wellness. 2012. №14. С. 22-24.
18. Перспективи інтеграції технологій СПА в санаторно-курортний комплекс України / [Єжов В.В., Гоженко Е.А., Овчаренко А.А., Бобков А.С.]. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2010. Вип. XXII, № 2. С. 79-80.
19. Рутинський М. Spa-курорт як інноваційний вид рекреаційних закладів і суспільно-географічні тенденції розбудови мережі SPA-курортів у західному регіоні України. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/rutynsky2.htm
20. Шаповалова О.О., Сапа Ю.А. Сучасні тенденції розвитку «SPA» і «WELLNESS» туризму. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2013. № 1042. С. 154-158.
21. Спа-менеджер. URL : <https://profitworks.com.ua/professii/turizm-servis/spa-menedzher>
22. Обов'язки адміністратора СПА салону. URL : <https://appointer.ua/blog/obovyazky-administratora-spa-salonu/>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт International SPA Association. URL : <http://experienceispa.com/>
2. Офіційний сайт UNCTAD. URL : <http://www.unctad.org>
3. Офіційний сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Національної туристичної організації України. URL : <http://www.ntoukraine.org/>
5. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL : <https://www.tourism.gov.ua/>
6. Союз професіоналів СПА, курортів та Wellness об'єктів України. URL : <http://surl.li/kzxqa>